

Prawo rodzinne i opiekuńcze. System Prawa Prywatnego. Tom 11

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Przedmowa

Oddajemy w Państwa ręce kolejny tom Systemu Prawa Prywatnego. Tom 11, obejmujący prawo rodzinne, pojawia się w nowej odsłonie po jedenastu latach od poprzedniego wydania. Ta praca jest wyjątkowa. Zmienił się redaktor naukowy, a do grona autorów dołączyli: nowe autorki i nowi autorzy. Wielu z nich jest na początku swojej naukowej drogi, co zakłada publikacyjną odwagę.

Prawo rodzinne znajduje się w dobie przemian społecznych i potrzebuje zmian legislacyjnych. Zmienia się bowiem zarówno struktura rodziny, jak i czas oraz zakres dokonywanych wyborów, które tradycyjnie postrzegane są jako rodzinne. Obserwuje się tendencje wzrostowe zarówno w zakresie pozostawania w związkach pozamałżeńskich, jak i w liczbie rozwodów. Obywatele odchodzą też od – preferowanego w kodeksie – małżeńskiego sposobu realizacji funkcji prokreacyjnych i wychowawczych. Dotychczasowy porządek prawny cechuje dość spory konserwatyzm. To sprawia, że zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie ścierają się różne tendencje i rozmaite koncepcje. Obejmują one także bardziej liberalne traktowanie stosunków rodzinnoprawnych oraz tych, które pretendują do tego miana.

Autorki i autorzy w swoich rozważaniach uwzględniali nie tyle dynamiczny, ile stały rozwój społeczeństwa i dokonywane przez obywateli wybory, które nie wpisują się już w założoną i preferowaną przez lata wizję realizacji stosunków rodzinnoprawnych. Podobnie jak w przypadku innych działów prawa, tak i tu rozwiązania legislacyjne pozostają o krok za społecznymi intuicjami, wyborami, a niekiedy i żądaniami. Ustawodawca, a następnie doktryna i sądy stają przed dylematem rozstrzygnięć, które wpisują się w praktykę życia rodzinnego obywateli. Kluczowe jest tu wyważenie interesów poszczególnych grup zainteresowanych włączaniem lub niewłączaniem do prawa rodzinnego stosunków społecznych, które dotąd nie należały do niego, jak również wyłączeniem z zainteresowania prawa rodzinnego relacji, które tradycyjnie w nie się wpisywały. Chodzi w tym przypadku o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy stosunki rodzinnoprawne pozostają w gestii swobodnej decyzji zainteresowanych.

Autorki i autorzy przyjęli podobny cel jak w innych tomach Systemu Prawa Prywatnego, przedstawiając pogłębione, a zarazem syntetyczne opracowanie poszczególnych kwestii związanych ze stosunkami rodzinnoprawnymi. Posłużyliśmy się metodami analizy dogmatycznoprawnej, historycznoprawnej i prawnoporównawczej.

Przygotowanie dzieła nie było pozbawione trudności. Wynikały one z faktu, że prawo rodzinne stanowi przedmiot ciągłej uwagi ustawodawcy. W 2024 roku została powołana Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego, której efekty prac będą wpływać na kształt legislacyjny materii stanowiącej przedmiot rozważań. To spowodowało, że stało się konieczne wyważenie, czy przedmiotem analiz powinny być projekty zmian w prawie rodzinnym. Po drugie, przygotowując dzieło, autorki i autorzy zdawali sobie sprawę, że opracowanie powinno mieć charakter dość uniwersalny, jako że z założenia będzie służyć nie tylko przedstawicielom nauki prawa rodzinnego, ale i praktykom sto-

Przedmowa

sowania prawa. Po trzecie, autorki i autorzy zmierzali się z dotychczasowym dorobkiem systemowym w zakresie prawa rodzinnego.

Zgodnie z koncepcją przyświecającą Systemom Prawa Prywatnego, oddajemy do rąk Czytelnika rozważania stanowiące odzwierciedlenie własnych stanowisk tak merytorycznych, jak i etycznych. Zarówno wydawca, jak i redaktor naukowy temu nie zmierzali do ujednoczenia prezentowanych przez autorki i autorów poglądów. Rozważania odzwierciedlają punkt widzenia konkretnych autorek i autorów i są ich stanowiskami. Ten zabieg jest celowy i zamierzony, nawet jeśli będzie stawiał Czytelnika przed koniecznością opowiedzenia się za jednym czy drugim poglądem. Ujednoczenie w tym zakresie nie jest możliwe i podobnie jak w innych tomach Systemu Prawa Prywatnego byłoby z góry skazane na niepowodzenie. Szanując różnorodność oraz wolność badań naukowych, wydawca i redaktor naukowy temu przedstawiają rozważania będące pewną propozycją konkretnej autorki i autora, co oczywiście nie oznacza, że zespół autorski nie podjął trudu, by rozważaniom nadać pewien zobiektywizowany charakter osadzony w literaturze przedmiotu oraz orzecznictwie.

Wnikliwy Czytelnik zauważy zapewne, że w treści rozważań, pomimo zmiany i oddania pola naukowej interpretacji nowym autorkom i autorom, pozostały zaktualizowane rozdziały redaktora poprzednich wydań Systemu Prawa Prywatnego Prof. dr. hab. *Tadeusza Smyczyńskiego*. Jest to przejaw szacunku i dążenie do zachowania myśli naukowca, który dla obecnych autorek i autorów był nauczycielem i dla wielu pozostał naukowym autorytetem.

Ufamy, że Czytelnik znajdzie w prezentowanym dziele odpowiedź na pytania o charakter prawa rodzinnego i odkoduje drogę, którą powinno ono podążać. Jednocześnie mamy nadzieję, że rozważania będą motywacją do stawiania pytań i poszukiwania odpowiedzi zarówno w zakresie teoretycznych, jak i praktycznych aspektów prawa rodzinnego.

Poznań, 2 czerwca 2025 r.

prof. dr hab. *Joanna Haberko*

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl